

Huvudman

Håbo kommun
kommun@habo.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Vibyskolan i Håbo kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Håbo kommun att senast den **30 juni 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande skolans arbete med att skapa studiero, garanterad undervisningstid samt anställning av lärare utan lärarlegitimation. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Håbo kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Håbo kommun ska vidta följande åtgärder

Skolans arbete med att skapa studiero

1. Se till att rektorn startar en utredning om en elev vid upprepade tillfällen stör ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gör sig skyldig till en allvarligare förseelse. Samråd ska då ske med elevens vårdnadshavare. Med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen ska rektorn sedan se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Uppgifter om antal elever som eventuellt identifierats och där utredning startats ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)

Undervisning enligt timplanen

2. Se till att eleverna i lågstadiet får sin garanterande undervisning i ämnet svenska och svenska som andraspråk, vilket innebär en total undervisningstid på 680 timmar. (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen [2011:185])
3. Se till att eleverna på lågstadiet får sin garanterade undervisningstid i ämnet slöjd, vilket innebär en total undervisningstid på 50 timmar (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen).
4. Se till att eleverna på mellanstadiet får sin garanterade undervisningstid i ämnet musik, vilket innebär en total undervisningstid på 80 timmar (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen).
5. Se till att eleverna på mellanstadiet får sin garanterade undervisningstid i de naturorienterade ämnena, vilket innebär en total undervisningstid på 193 timmar (10 kap. 5 § skollagen, 9 kap. 3-4 §§ och bilaga 1 till skolförordningen).
6. Se till att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan är minst 6 890 timmar och att eleverna får rätt antal undervisningstimmar i respektive ämne och stadie. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur huvudmannen beslutat om fördelning av undervisningstimmar. Denna redovisning ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 30 juni 2023. (3 kap. 12 och 12 h §§, 10 kap. 3-5 §§ skollagen och 9 kap. 3-4 a, 9, §§ och bilaga 1 skolförordningen)

Tillsvidareanställning av lärare

7. Se till att endast den som har legitimation anställs utan tidsbegränsning som lärare om inte en undantagssituation föreligger, och olegitimerade lärare anställs endast för viss tid i enlighet med de krav som framgår av författningarna. Håbo kommun ska redovisa hur de anställt personal vid eventuella nyanställningar i verksamheten för Vibyskolan från datum för detta beslut till den 30 juni 2023. (2 kap. 19-20 §§ skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Håbo kommun en anmärkning avseende brister rörande särskilt stöd, skolans ordningsregler och skolans plan mot kränkande behandling. Håbo kommun ska senast den **30 juni 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser bedömning och betygssättning och grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Vibyskolan i Håbo kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Vibyskolan följer gällande bestämmelser om undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling, bedömning och betygssättning samt grundläggande förutsättningar för skolenheten.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare i årskurserna 4-6, representanter för elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 20 och 21 september 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. uppgifter om timplanen, skolans aktiva åtgärdsprogram med tillhörande elevakter, skolans plan mot kränkande behandling samt anställningsavtal för lärare i årskurs 6. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Föreläggande

Utredning av elever som återkommande stör ordningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare i årskurserna 4-6, representanter för elevhälsan och rektorn framkommer det att det finns elever på skolan som återkommande stör ordningen. Lärare i årskurserna 4-6 uppger i intervjun att de på arbetslagsmöten diskuterar elever med ordningsstörande beteende. De uppger vidare att de sedan ser till att det finns vuxna personer som punktmarkerar eleverna med ordningsstörande beteende i förebyggande syfte. I intervjun med representanterna för elevhälsan framkommer det att det i vissa klasser finns elever som har särskilda behov vilka påverkar studieron i klassen. Vidare uppger representanterna för elevhälsan att dessa elevers återkommande ordningsstörande beteende inte utreds, men representanterna har en kontinuerlig diskussion om hur de kan stötta eleverna, enskilt eller på gruppnivå.

Det framkommer i intervju med rektorn att det finns elever som återkommande stör studieron och att skolan har samtal med vårdnadshavarna till eleverna med ordningsstörande beteende. Däremot startar rektorn ingen utredning gällande elevernas återkommande ordningsstörande beteende.

Rättslig reglering

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Med utgångspunkt i vad som framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Vibyskolan inte uppfyller författningarnas krav då rektorn inte startar en utredning när en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen.

Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som vid upprepade tillfällen stört ordningen. Såväl representanter för elevhälsan som rektorn har uppgett att det inte har genomförts några utredningar gällande elever med upprepat ordningsstörande beteende på skolan. Skolinspektionens bedömer att de samtal som lärare har haft med eleverna och elevernas vårdnadshavare inte kan anses utgöra en sådan utredning som avses i författningarna.

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med en timplan med kompletterande uppgifter som visar antalet undervisningstimmar i alla ämnen i grundskolan. Av huvudmannens uppgifter framgår att eleverna ges 678 timmar undervisning i ämnena svenska alternativt svenska som andraspråk samt 48 timmar undervisning i slöjd under lågstadiet. Av timplanen framgår vidare att eleverna ges 78 timmar undervisning i musik och 192 timmar undervisning i naturorienterade ämnen på mellanstadiet. Rektorn uppger i ett kompletterande yttrande att skolan inte använder sig av skolans val.

Rättslig reglering

Grundskolan ska ha nio årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1-3 och mellanstadiet består av årskurs 4-6. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin. (10 kap 3 § skollagen)

Vilka ämnen som undervisningen ska omfatta framgår av 10 kap. 4 § skollagen.

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (10 kap. 5 § skollagen). Bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. Huvudmannen

får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (9 kap. 3 § skolförordningen). Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden (9 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna i lågstadiet inte får sin garanterade undervisningstid i ämnena slöjd och svenska alternativt svenska som andraspråk. Vidare får eleverna i mellanstadiet inte fullt ut sin garanterade undervisningstid i ämnena musik och naturorienterande ämnen.

Enligt timplanen, bilaga 1 till skolförordningen, ska elever i lågstadiet ges undervisning i ämnet svenska alternativt svenska som andraspråk under 680 timmar. Av utredningen framgår att det i skolenhetens timplan är utlagt 678 timmar undervisning i svenska alternativt svenska som andraspråk. Eleverna i lågstadiet får således två timmar mindre undervisning i svenska och svenska som andraspråk än den garanterade undervisningstiden. Slutligen framgår att eleverna får 48 timmar istället för garanterade 50 timmar i slöjd på lågstadiet.

Enligt timplanen, bilaga 1 till skolförordningen, ska eleverna i mellanstadiet bland annat ges 80 timmar undervisning i musik och 193 timmar undervisning i naturorienterande ämnen. Av utredningen framgår dock att eleverna endast får 78 timmar undervisning i musik och 192 timmar undervisning i naturorienterande ämnen.

Den omständigheten att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid tillgodosedd gör att eleverna inte får sin rätt till utbildning och leder till att eleverna får sämre förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Tillsvidareanställning av lärare som saknar lärarlegitimation

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av anställningsavtal för lärare som undervisar i årskurs 6 framgår att två av lärarna som saknar lärarlegitimation har tillsvidareanställning. En av lärarna har delvis gått grundlärarutbildningen, men har tagit en paus i studierna för att kunna undervisa på heltid. Den andra läraren har ingen lärarutbildning men har ansökt hos Skolverket att få sina tidigare erfarenheter validerade och på så vis bli legitimerad i det ämne läraren undervisar i. Rektorn bekräftar i intervju att lärarna är tillsvidareanställda och att de saknar lärarlegitimation. I ett kompletterande yttrande från rektorn framkommer det att läraren som påbörjat grundlärarutbildningen kommer att återuppta sina studier höstterminen 2023 och att läraren då kommer att ha två terminer av deltidsstudier kvar tills läraren blir examinerad.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål, ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. (2 kap. 20 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Håbo kommun inte fullt ut uppfyller författningarnas krav när det gäller anställning av lärare. Två lärare som undervisar i årskurs 6, och som saknar lärarlegitimation, har anställningar utan tidsbegränsning. Det är endast lärare som har lärarlegitimation som får anställas utan tidsbegränsning, om inte något av undantagen är uppfyllda.

Anmärkning

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Beslut om åtgärdsprogram

I intervjun med representanterna för elevhälsan och rektorn framkommer det att beslut om att upprätta ett nytt åtgärdsprogram fattas av rektorn. Det framkommer dock att ett beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram efter en uppföljning och utvärdering av ett redan befintligt åtgärdsprogram fattas av specialläraren eller någon annan representant för elevhälsan. Rektorn uppger att det inte finns någon delegation av beslutanderätten om att utarbeta respektive inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Möjlighet för eleven och elevens vårdnadshavare att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas

I intervju med representanterna för elevhälsan framkommer att eleven och elevens vårdnadshavare inte alltid ges möjlighet till delaktighet vid utarbetandet av ett nytt åtgärdsprogram efter uppföljning och utvärdering av ett tidigare upprättat åtgärdsprogram. Rektorn uppger att eleven och elevens vårdnadshavare har givits möjlighet till delaktighet vid utarbetandet av det första åtgärdsprogrammet men inte vid uppföljningen av åtgärdsprogrammet. Under vårterminen 2022 var det inga elever eller vårdnadshavare som deltog vid utarbetandet av de fyra åtgärdsprogram som upprättades efter utvärdering av tidigare åtgärdsprogram. Rektorn uppger att samtal har förts med vårdnadshavare gällande elevens behov av särskilt stöd, men inte kring utformandet av själva åtgärdsprogrammet. Av intervju med rektorn framgår vidare att det inte funnits någon rektor på plats i

skolan föregående läsår samt att arbetet med särskilt stöd är ett prioriterat område.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. (3 kap. 9 §)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Håbo kommun inte alltid följer författningarnas krav när det gäller vem som fattar beslut om åtgärdsprogram och möjligheten för eleven och vårdnadshavare att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Av utredningen framgår att det inte alltid är rektorn som fattat beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram efter uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Det framgår att det inte finns något beslut om delegation gällande beslut om åtgärdsprogram.

Utredningen visar även att elever och elevers vårdnadshavare inte har getts möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetats efter utvärdering av ett tidigare åtgärdsprogram.

Skolans ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervju med rektorn framgår att det finns ordningsregler på skolan och att reglerna har beslutats av lärarna i arbetslagen. Det framgår vidare att eleverna har haft möjlighet att påverka ordningsreglerna genom elevrådet och att de har skickats hem till elevernas vårdnadshavare för påskrift. Reglerna har sedan setts över och reviderats av lärarna under planeringsdagar. Vidare uppger rektorn att alla elever har informerats om vilka ordningsregler som finns på skolan.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler. (5 kap. 5 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Utredningen visar att det finns ordningsregler på skolan och att eleverna har haft möjlighet att påverka dessa genom elevrådet. Det är dock inte rektorn som har

beslutat om ordningsreglerna. Skolinspektionen bedömer därför att Vibyskolans ordningsregler inte fullt ut lever upp till författningarnas krav.

Plan mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling, benämnd "Vibyskolans dokumentation av arbetet med att förhindra kränkande behandling, trakasserier och diskriminering". I planen redovisas bland annat planens syfte, främjande, förebyggande och åtgärdande insatser samt en utvärdering av föregående års plan. Planen innehåller inte en redogörelse för de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen innehåller en utvärdering där bland annat kommunens incidentrapporteringssystem nämns men saknar skolans egna åtgärder i form av en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder har genomförts.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Håbo kommun inte uppfyller författningarnas krav då Vibyskolans plan mot kränkande behandling saknar en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. Vidare saknas en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder har genomförts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Håbo kommuns verksamhet vid Vibyskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, skolans ordningsregler och skolans plan mot kränkande behandling. Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Rektorn är dock medveten om bristerna och har uppgett att arbetet med särskilt stöd ska prioriteras. Bristerna kan delvis förklaras med det faktum att skolan under det senaste året saknat en rektor på plats. Detsamma gäller bristen att ordningsreglerna inte beslutats av rektorn. Gällande skolans plan mot kränkande behandling finns visserligen uppgifter om främjande och åtgärdande insatser men det saknas en redogörelse för de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras

under det kommande året och en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder har genomförts. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Håbo kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med lärarna, representanterna för elevhälsan och rektorn framkommer det att det finns en studie- och yrkesvägledare på den närbelägna skolan Futurum. Lärarna och representanterna för elevhälsan är osäkra på om studie- och yrkesvägledaren på Futurum även ska arbeta med Vibyskolans elever. Rektorn uppger däremot att Vibyskolan har tillgång till Futurums studie- och yrkesvägledare. Rektorn uppger vidare att studie- och yrkesvägledaren har varit på Vibyskolan och informerat i arbetslagen samt att det bedrivs ett studie- och yrkesvägledande arbete där eleverna arbetar med samhällsfrågor i olika ämnen. Det framkommer i intervjuer med lärarna att eleverna inför språkvalet i årskurs 5 fått information av lärarna i moderna språk, genom att dessa kommit och presenterat sig och sitt språk för eleverna inför språkvalet.

Rättslig reglering

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses (2 kap. 29 § skollagen).

Studie- och yrkesvägledaren eller den person som fullgör motsvarande uppdrag ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder inför fortsatt utbildning. (Lgr 22, 2.6 Skolan omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Anna Malmenfelt.

Utredaren Åsa Jansson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Johan Duvdahl medverkat.